

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi
№ 2372
2019 yil « » »

«TASDIQLAYMAN»
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
Prof. A. Soleev

« » »

SERVIS GEOGRAFIYASI
FANINING ISHCHI O'QUV
DASTURI
(magistrlar uchun)

Bilim sohasi:	5A400000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	5A440000 – Tabiiy fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	5A1440602– Geografiya (umumiy geografiya)

Ma'ruza	-16 soat
Amaliy mashg'ulot	-20 soat
Mustaqil ta'lim	-36 soat

Samarqand - 2019

Fanning ishchi o'quv dasturi, namunaviy o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

Usmonov M.R. -SamDU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasida dotsenti, g.f.n.

Taqrizchilar:

Ibodullaev N. – SamISI Xalqaro turizm va turizm servisi kafedrasida dotsenti, i.f.n.

Raxmatullaev A.R. – SamDU Hidrometeorologiya kafedrasida professori, g.f.d.

Fanning ishchi o'quv dasturi Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasining 2019 yil "26" 08 dagi №1 son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri

dots. M.A.Kadirov

Fanning ishchi o'quv dasturi Geografiya va ekologiya fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya kilingan (2019 yil "26" 08 №1-sonli bayonnomada)

Fakultet Kengashi raisi

dots. L.Z.Ibragimov

Fakultet o'quv-uslubiy kengashi raisi

dots.T.J.Jumaboev

Kelishildi: O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

dots. B.Aliqulov

Kirish

Servis geografiya ijtimoiy geografiya fani tarkibidagi yangi xamda tez rivojlanib kelayotgan tarmog'idir. U magistr'larga aholi va u bilan bevosita aloqador bo'lgan barcha ijtimoiy xodisa va jarayonlarning hududiy qonuniyatlarini o'rgatadi. Aytish joizki, jamiyat taraqqiyotida nafaqat moddiy ishlab chiqarish tarmoqlari, shuningdek, ijtimoiy soxalar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, ta'lim, sog'liqni saqlash, rekreatsiya, aholiga xizmat ko'rsatish soxalari va boshqalarning vujudga kelishi, hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi muammolarini o'rganish katta ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Servis geografiya zamonaviy oliy ta'lim tizimida yuqori malakali magistr'larga tayyorlashda aloxida o'rin tutadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil 10 maydagi va 2-13 yil 17 apreldagi qarorlari bilan tasdiqlangan 2012-2017yillarda O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish soxalarini rivojlantirish dasturi, shuningdek, 2013-2017yillarda O'zbekiston Respublikasining qishloq joylarida xizmat ko'rsatish va servis sohasini yanada jadal rivojlantirish dasturini amalga oshirish nuqtai nazardan ushbu fanni chuqur ilmiy asoslarini tadqiq etish dolzarb ahamiyatga egadir.

O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad - magistr'larga jamiyatni hududiy tashkil etilishi va unda servis soxalarning tutgan o'rni va axamiyati, ijtimoiy voqea-xodisalarni shakllanishi va rivojlanishi, aholining ijtimoiy rivojlanishi qonuniyatlarini o'rgatish va turli katta-kichiklikdagi murakkab servis -iqtisodiy tizimlar xamda ularning elementlarini ilmiy tahlil qilish va xulosalar olish malakalarini shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi - magistr'larga:

- iqtisodiy va ijtimoiy geografiya va unda servis geografiyaning tutgan o'rni va ahamiyatini tushuntirish;
- ijtimoiy xodisalarni rivojlanishi va ularni ilmiy tadqiq qilishning uslub va usullari bilan tanishtirish;
- servis soxalarni hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi istiqbollari aniqlashni o'rgatishdan iborat.

Fan bo'yicha magistr'larning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar

«Servis geografiya» fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida magistr'larga:

- fanning ob'ekti va predmeti, shakllanishi, tarkibiy qismlari, asosiy termin va tushunchalari, tadqiqot usullarini yaxshi o'zlashtirishi xamda ijtimoiy voqea-xodisalarni vujudga kelishi va rivojlanishining hududiy qonuniyatlarini *bilishi kerak*;

- magistr servis -geografik tadqiqotlarni tashkil etish va bajarishga doir *ko'nikmalarga ega bo'lishi* kerak;

- magistr turli katta-kichiklikdagi hududiy servis - iqtisodiy tizimlar va ularni elementlarining rivojlanishini tahlil qilish va kelajak istiqbollari bo'yicha xulosalar chiqara olish *malakalariga ega bo'lishi* kerak.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan ketma - ketligi

«Servis geografiya» fani geografiya (o'rganish ob'ekti bo'yicha) mutaxassisligini tayyorlash uchun magistr'larga o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish uchun o'quv rejasida rejalashtirilgan matematik va tabiiy-ilmiy, umumkasbiy fanlar, jumladan, avvalo aholi geografiyasi, sotsial geografiya, jahon geografiyasi, O'zbekiston geografiyasi, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya asoslari) va ixtisoslik (geografiyaning asosiy muammolari, turizm geografiyasi) fanlaridan etarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Fanning ishlab chiqarishdagi o'rni

Ushbu fan ilmiy-tadqiqot institutlariga, oliy, o'rta maxsus, umumta'lim tizimi muassasalariga, ishlab chiqarish va boshqaruv tashkilotlariga malakali geograf mutaxassislarni tayyorlashda muhim axamiyatga ega bo'lgan bilimlar beradi. U asosiy ixtisoslik fani hisoblanib, yuqori malakali geograflar tayyorlash tizimining ajralmas bo'g'ini hisoblanadi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Magistr'larning Servis geografiya fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tadbiiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, kartografik va statistik ma'lumotlardan foydalaniladi. Ma'ruza va amaliy darslarda mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

SHaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jarayonning mantiqiyiligi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. SHaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob'ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi. Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi. "Cervis geografiyasi" fanini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan, elektron jadvallar dasturlaridan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo'yicha talabalar bilimini baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. "Internet" tarmog'idagi rasmiy iqtisodiy ko'rsatkichlaridan foydalaniladi, tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so'z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

Servis geografiyasi fanidan mavzular va saotlar bo'yicha taqsimlanishi:

№	Mavzular nomi	Jami soat	Maruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil talim
1.	Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari	4	2		2
2.	Servis xizmatlarining rivojlanish bosqichlari	4		2	2
3	Zamonaviy servis faoliyati va xizmat turlari	4	2		2
4	Servis faoliyati tasnifi va geografiyasi	4		2	2
5	Servis faoliyatining iqtisodiy-ijtimoiy geografik xususiyatlari	4		2	2
6	Tibbiy xizmatlarning hududiy jihatlarini	4	2		2
7	Tibbiyot geografiyasi	4		2	2
8	Nozogeografik tadqiqotlar	4		2	2
9	Rekreatsiya va servis geografiyasi	4	2		2
10	Rekreatsion faoliyatning tarkibiy xususiyatlari tasnifi	4		2	2
11	Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasi	4	2		2
12	Xizmat kursatish soxalarini hududiy tashkil etish	4		2	2
13	Ta'lim geografiyasi	4	2		2
14	Turizm geografiyasi	4	2		2
15	Din geografiyasi	4		2	2
16	Qishloq joylar geografiyasi	4		2	2
17	O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi	4	2		2
18	O'zbekiston xizmatlar sohasini rivojlantirish muammo va istiqbollari	4		2	2
	jami	72	16	20	36

Maruza mashg'ulotlari

Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari

Servis geografiyaning tadqiqot ob'ekti va predmeti. Uning bevosita inson, aholi bilan bog'liqligi. Servis geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni va roli. Ijtimoiy geografiyani keng va tor ma'noda tushunish. Ijtimoiy geografiya va iqtisodiy geografiya, ijtimoiy geografiyaning shakllanishi va rivojlanishi. Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi. Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi. Ijtimoiy soxalarning tarkibi. Ijtimoiy-geografik termin va tushunchalar.

G'arbda ijtimoiy geografiyaning vujudga kelishi va rivojlanishi. Sobiq Ittifoq davrida ijtimoiy geografiyaning rivojlanishi. Ijtimoiy geografiyaning rivojlanishiga katta xissa qo'shgan olimlar va ularning ishlari. Ijtimoiy geografik tadqiqotlarning mohiyati, xususiyatlari va ilmiy-amaliy jihatlari. Ijtimoiy geografiyada rayonlashtirish masalalari. Ijtimoiy geografiya va ijtimoiy siyosat. Ijtimoiy geografiyaning vazifalari.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Zamonaviy servis faoliyati va xizmat turlari

Servis xizmatlarining rivojlanish bosqichlari Servis faoliyati tasnifi va geografiyasi. Servis faoliyatining iqtisodiy-ijtimoiy geografik xususiyatlari

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3; A5;A6; Q1;Q2;Q3;

Tibbiy xizmatlarning hududiy jihatlari

Tibbiyot aholini ijtimoiy rivojlanishining muhim jabxasi ekanligi. Tibbiyot tizimi – tibbiyot geografiyasining tadqiqot ob'ekti sifatida. Uni geografik jixatdan o'rganishning ilmiy-amaliy ahamiyati. Tibbiyot geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni. Tadqiqot ob'ekti va predmeti. Boshqa fanlar bilan aloqasi. Tibbiyot geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi. Zamonaviy tuzilishi. Nozogeografiya. Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish geografiyasi. Tibbiy-geografik rayonlar.

Zamonaviy tibbiyot tizimining tuzilishi va rivojlanishi. Aholining tibbiy xizmatga bo'lgan ehtiyojlari, uning turlari va qondirilishi darajasi. Tibbiy xizmat ko'rsatishning hududiy tashkil etilishi.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *nilufar guli, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Rekreatsiya va servis geografiyasi

Rekreatsiya geografiyasi nimani o'rganadi? Uning geografiya fanlari tizimida tutgan o'rni va ahamiyati. Rekreatsiya geografiyasini vujudga kelishi va rivojlanishi.

Rekreatsiya resurslari va ularning aholi xayotida, turizmni rivojlanishdagi ahamiyati. Aholining dam olishini hududiy tashkil etish. Hududning rekreatsiya salohiyatini baholash.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasi

Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasining ob'ekti va predmeti. Fanlar tizimida tutgan o'rni va zamonaviy tuzilishi. Aholini xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlari va uni qondirilishining hududiy tafovutlari. Xizmat ko'rsatish muassasalarini hududiy tashkil etilishi. Muassasalar tizimi. Xizmat ko'rsatish markazlari va ularning joylashuvi.

Markaziy joylar nazariyasi. Aholiga xizmat ko'rsatishni shahar va qishloq joylarda hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi. Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda aholiga xizmat ko'rsatish soxalarining roli.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Ta'lim geografiyasi

Ta'lim tizimi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning muhim ob'ekti ekanligi. Zamonaviy talim tizimi va uni geografik jixatdan o'rganishning ahamiyati. Ta'lim soxasining hozirgi xolati, tuzilishi va rivojlanishi. Umumiy, o'rta maxsus va oliy ta'lim muassasalari tizimi. Ta'lim tizimining hududiy tashkil etilishi va ularning geografik xususiyatlari. Ta'lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish bo'yicha davlat tomonidan amalga oshirilayotgan chora - tadbirlar.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz,*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Turizm geografiyasi

Turizm tushunchasi va uning servis geografiyasi bilan aloqadorligi, bog'liqligi, turizm ijtimoiy geografiyaning asosiy tarmoqlaridan biri sifatida rivojlangan va ayrim davlatlarda milliy va mintaqaviy iqtisodiyotning asosi ekanligi

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Din geografiyasi

Dinni ijtimoiy xodisa sifatida geografik jixatdan o'rganishning ahamiyati. Din geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi. Uni geografiya fanlari tizimida tutgan o'rni. Dinlarning turlari va kelib chiqishining hududiy jixatlari. Dunyo, mamlakat va maxalliy dinlar. Dinlarning hududiy taqsimlanishi va rivojlanish xususiyatlari. Diniy qadamjolar va ziyoratgohlarda servis xizmatlari ko'rsatish.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi

O'zbekistonda xizmatlar turlari va ularning ulushi, hududiy tafovutlari, viloyatlar kesimida servis xizmatlari ko'rsatkichlari

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o'z-o'zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; Q1;Q2;Q3;Q4;

Ma'ruza mashg'ulotining tematik rejasi		
№	Ma'ruza mavzulari	Soat
1	Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari	2
1.1	Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari	
1.2	Servis geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni va roli	
1.3	Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi	
1.4	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi	
2	Zamonaviy servis faoliyati va xizmat turlari	2
2.1	Ijtimoiy geografiya va iqtisodiy geografiya, ijtimoiy geografiyaning shakllanishi va rivojlanishi.	
2.2	Aholi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning asosi ekanligi	
2.3	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi. Ijtimoiy soxalarning tarkibi.	
2.4	Aholi ijtimoiy extiyojlarning hududiy tafovutlari va uni geografik jihatdan o'rganish,	
3	Tibbiyot geografiyasi	2
3.1	Tadqiqot ob'ekti va predmeti. Uni geografik jixatdan o'rganishning ilmiy-amaliy axamiyati.	
3.2	Tibbiyot geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni. Boshqa fanlar bilan aloqasi	
3.3	Tibbiyot geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi.	
3.4	Tibbiy xizmat ko'rsatishning hududiy tashkil etilishi.	
3.5	Nozogeografiya. Aholiga tibbiy geografiyasi xizmat ko'rsatish.	
4	Rekreatsiya geografiyasi	2
4.1	Rekreatsiya geografiyasi ob'ekti va predmeti	
4.2	Rekreatsiya geografiyasini fanlari tizimida tutgan o'rni va axamiyati.	
4.3	Rekreatsiya geografiyasini vujudga kelishi va rivojlanishi.	
4.4	Aholining dam olishini hududiy tashkil etish.	
4.5	Rekreatsiya resurslari va ularning aholi xayotida, turizmni rivojlanishdagi axamiyati.	
5	Aholiga xizmat ko'rsatish sohalari geografiyasi	2
5.1	Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasining ob'ekti va predmeti	
5.2	Fanlar tizimida tutgan o'rni va zamonaviy tuzilishi.	
5.3	Aholini xizmatlarga bo'lgan extiyojlari va uni qondirilishining hududiy tafovutlari.	
5.4	Xizmat ko'rsatish muassasalarini hududiy tashkil etilishi	
5.5	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda aholiga xizmat ko'rsatish soxalarining roli	
6	Ta'lim geografiyasi	2
6.1	Ta'lim geografiyasining ob'ekti va predmeti. Uni geografik jixatdan o'rganishning ilmiy-amaliy axamiyati.	
6.2	Ta'lim soxasining hozirgi xolati, tuzilishi va rivojlanishi.	
6.3	Umumiy, o'rta maxsus va oliy ta'lim muassasalari tizimi.	
6.4	Ta'lim tizimining hududiy tashkil etilishi va ularning geografik xususiyatlari.	
6.5	Ta'lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish bo'yicha davlat tomonidan amalga oshirilayotgan chora - tadbirlar.	
7	Turizm geografiyasi	2
7.1	Turizm geografiyasini ob'ekti va predmeti	
7.2	Turizm tushunchasi va uning servis geografiyasi bilan aloqadorligi va bog'liqligi	
7.3	Turizm ijtimoiy geografiyaning asosiy tarmoqlaridan biri sifatida	
7.4	Rivojlangan va ayrim davlatlarda milliy va mintaqaviy iqtisodiyotning asosi ekanligi	
8	O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi	2
8.1	Respublika buyicha servis geografiyasi rivojlanish muammolari	
8.2	Viloyatlar bo'yicha servis geografiyasi rivojlanishidagi muammolari va ularning echimi	

8.3	Respublikada servis geografiyasi rivojlanishi va kelajak istikbollari	
	Jami	16

Amaliy va seminar mashg'ulotlari

№	Amaliy va seminar mashg'ulotlari mavzulari	soati
	Servis xizmatlarining rivojlanish bosqichlari	
	Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari	
	Servis geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni va roli	
	Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi	
	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi	
	Servis faoliyatining iqtisodiy-ijtimoiy geografik xususiyatlari	
	Ijtimoiy geografiya va iqtisodiy geografiya, ijtimoiy geografiyaning shakllanishi va rivojlanishi.	
	Aholi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning asosi ekanligi	
	Aholi ijtimoiy ehtiyojlarning hududiy tafovutlari va uni geografik jihatdan o'rganish,	
	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi.	
	Ijtimoiy soxalarning tarkibi.	
	Nozogeografik tadqiqotlar	
	Tadqiqot ob'ekti va predmeti. Uni geografik jihatdan o'rganishning ilmiy-amaliy ahamiyati.	
	Tibbiyot geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni. Boshqa fanlar bilan aloqasi	
	Tibbiyot geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi.	
	Tibbiy xizmat ko'rsatishning hududiy tashkil etilishi.	
	Nozogeografiya. Aholiga tibbiy geografiyasi xizmat ko'rsatish.	
	Rekreatsion faoliyatning tarkibiy xususiyatlari tasnifi	
	Rekreatsiya geografiyasi ob'ekti va predmeti	
	Rekreatsiya geografiyasini fanlari tizimida tutgan o'rni va ahamiyati.	
	Rekreatsiya geografiyasini vujudga kelishi va rivojlanishi.	
	Aholining dam olishini hududiy tashkil etish.	
	Rekreatsiya resurslari va ularning aholi xayotida, turizmni rivojlanishdagi ahamiyati.	
	Xizmat kursatish soxalarini hududiy tashkil etish	
	Xizmat ko'rsatish muassasalarini hududiy tashkil etilishi	
	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda aholiga xizmat ko'rsatish soxalarining roli	
	Din geografiyasi	
	Dunyo dinlari tarkibi	
	Dunyo dinlari va mahalliy dinlar	
	O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi	
	Respublika buyicha servis geografiyasi rivojlanish muammolari	
	Viloyatlar bo'yicha servis geografiyasi rivojlanishidagi muammolari va ularning echimi	
	Respublikada servis geografiyasi rivojlanishi va kelajak istikbollari	
	Jami	20

Mustakil ta'lim

1	Servis geografiyaning ob'ekti, predmeti va vazifalari	2
2	Servis xizmatlarining rivojlanish bosqichlari	2
3	Zamonaviy servis faoliyati va xizmat turlari	2
4	Servis faoliyati tasnifi va geografiyasi	2
5	Servis faoliyatining iqtisodiy-ijtimoiy geografik xususiyatlari	2
6	Tibbiy xizmatlarning hududiy jihatlari	2
7	Tibbiyot geografiyasi	2
8	Nozogeografik tadqiqotlar	2
9	Rekreatsiya va servis geografiyasi	2

10	Rekreasion faoliyatning tarkibiy xususiyatlari tasnifi	2
11	Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasi	2
12	Xizmat kursatish soxalarini hududiy tashkil etish	2
13	Ta'lim geografiyasi	2
14	Turizm geografiyasi	2
15	Din geografiyasi	2
16	Qishloq joylar geografiyasi	2
17	O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi	2
18	O'zbekiston xizmatlar sohasini rivojlantirish muammo va istiqbollari	2
	Jami	36

Asosiy qism: Fanning uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Asosiy qismda (maruza) fanni mavzulari mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Har bir mavzuning mohiyati asosida tushunchalar va tezislari orqali ochib beriladi. Bunda mavzu bo'yicha talabalarga DS asosida etkazilishi zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar to'la qamrab olinishi kerak. Asosiy qism sifatiga qo'yiladigan talab mavzularning dolzarbligi, ularning ish beruvchilar talablari va ishlab chiqarish ehtiyojlariga mosligi, mamlakatimizda bo'layotgan ijtimoiy-siyosiy va demokratik o'zgarishlar, iqtisodiyotni erkinlashtirish, iqtisodiy huquqiy va boshqa sohalaridagi islohatlarning ustuvor masalalarini qamra olishi hamda qan va texnologiyalarning so'ngi yutuqlari etiborga olinishi tavsiya etiladi.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. Statistik ma'lumotlar asosida O'zbekiston va uning viloyat va tumanlarini geodemografik rivojlanishini tahlil qilish.
2. Mamlakat tibbiyot tizimi va aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish darajasini baholash (O'zbekiston geogr. atlas. 1999. b. 45).
3. Statistik ma'lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash.
4. Statistik ma'lumotlar asosida aloxida olingan viloyatning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash.
5. Statistik ma'lumotlar asosida aloxida olingan tuman yoki tumanlar guruhining ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash.
6. Statistik ma'lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning mehnat salohiyatini baholash.
7. Aholining ijtimoiy ehtiyojlari darajasini aniqlash.
8. SHahar, qishloq joylar va tog'li hududlar bo'yicha aholining umumta'lim maktablari bilan ta'minlanishini baholash.
9. Viloyat va tumanlar bo'yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish.
10. Statistik ma'lumotlar asosida viloyat va tumanlar bo'yicha aholining uy-joy bilan ta'minlanishini tahlil qilish.
11. Viloyat va tumanlar bo'yicha aholining kasal o'rinlari bilan tahminlanishini baholash.
12. Viloyat va tumanlar bo'yicha aholining ambulatoriya-poliklinika muassasalari bilan ta'minlanishini tahlil qilish.
13. Viloyat va tumanlar bo'yicha aholining tabiiy gaz bilan ta'minlanishini baholash.
14. Viloyat va tumanlar bo'yicha aholining ichimlik suvi (vodoprovod) bilan ta'minlanishini tahlil qilish.
15. Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish kartalarini tuzish.
16. Ta'lim tizimi kartalarini loyihalash.
17. SHahar joylarda aholiga xizmat ko'rsatish soxalarini hududiy tashkil etilishini tahlili.
18. Qishloq joylarda aholiga xizmat ko'rsatish soxalarini hududiy tashkil etilishini tahlili.

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

"Servis geografiyasi" fani bo'yicha talabaning mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan. Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida professor-o'qituvchilarning ma'ruzasini tinglaydilar, misol va masalalar echadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan misol va masalalarni echadi. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha testlar echadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. SHuning uchun ham mustaqil ta'limsiz o'quv faoliyati samarali bo'lishi mumkin emas. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash

esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi. "Cervis geografiyasi" fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi 8 ta katta mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.

Talabalar mustaqil ta'limining mazmuni va hajmi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Berilgan topshiriqlar	Bajarish muddati	Hajmi
1	Servis geografianing ob'ekti, predmeti va vazifalari Servis xizmatlarining rivojlanish bosqichlari	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	1,2, haftalar	4
2	Zamonaviy servis faoliyati va xizmat turlari Servis faoliyati tasnifi va geografiyasi Servis faoliyatining iqtisodiy-ijtimoiy geografik xususiyatlari	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	3,4, haftalar	4
3	Tibbiyot geografiyasi Tibbiy xizmatlarning hududiy jihatlari Nozogeografik tadqiqotlar	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	5,6 haftalar	4
4	Rekreatsiya va servis geografiyasi Rekreatsion faoliyatning tarkibiy xususiyatlari tasnifi	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	7,8 haftalar	4
5	Aholiga xizmat ko'rsatish soxalari geografiyasi Xizmat kursatish soxalarini hududiy tashkil etish	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	9,10,11 haftalar	4
6	Ta'lim geografiyasi Turizm geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	12,13 haftalar	6
7	Qishloq joylar geografiyasi Din geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	14,15 haftalar	6
8	O'zbekistonda xizmatlar sohasi geografiyasi O'zbekiston xizmatlar sohasini rivojlantirish muammo va istiqbollari	Adabiyotlardan konspekt kilish. Individual topshiriqlarni bajarish	14,15 haftalar	4
Jami				36

"Servis geografiyasi" fanidan talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezonlari

"Servis geografiyasi" fani bo'yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma'lumotlar fan bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi. Fan bo'yicha talabalarning bilim saviyasi va o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- joriy nazorat (JN) – talabani fan mavzulari bo'yicha bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashg'ulotlarda og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, nazorat ishi, kollektivium, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin; oraliq nazorat (ON) – semestr davomida o'quv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini o'z ichiga olgan) bo'limi tugallangandan keyin talabani nazariy bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda ikki marta o'tkaziladi va shakli (yozma, og'zaki, test va hokazo) o'quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi; yakuniy nazorat (YAN) – semestr yakunida muayyan fan bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni talabalar tomonidan o'zlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan "YOzma ish" shaklida o'tkaziladi. ON o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, ON natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda ON qayta o'tkaziladi. Oliy ta'lim muassasasi rahbarining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida YAN ni o'tkazish jarayoni muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, YAN natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda YAN qayta o'tkaziladi. Talabani bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabani fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalangani. "Servis geografiyasi" fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi: YA.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.-35 ball va O.N.-35 ball qilib taqsimlanadi.

Ball	Baxo	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A'lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikr olay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.

71-85	YAxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
55-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish Tasavvurga ega bo'lish.
0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik. Bilmaslik.

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabani saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi. Talabalarning o'quv fani bo'yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi. Talabani fan bo'yicha reytingi quyidagicha aniqlanadi: O, bu erda: V- semestrda fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklamasi (soatlarda); O'- fan bo'yicha lashtirish darajasi (ballarda). Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi. Joriy JN va oraliq ON turlari bo'yicha 55bal va undan yuqori bali to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi. Talabani semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari yig'indisiga teng.

ON va YAN turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. YAN semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi. JN va ON nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi.

Talabani semestrda JN va ON turlari bo'yicha to'plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo'lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha to'plagan ballari yig'indisi 55 balidan kam bo'lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi. Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, fan bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, o'quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar ON dan to'playdigan ballarning mezonlari

	Ko'rsatkichlar	ON ballari	
		maks	1-ON
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma'ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarning yuritilishi va to'liqligi.	15	0-15
2	Talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini o'z vaqtida va sifatli bajarishi va o'zlashtirish.	10	0-10
3	Og'zaki savol-javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari bo'yicha	10	0-10
Jami ON ballari		35	0-35

Talabalar JN dan to'playdigan ballarning mezonlari

	Ko'rsatkichlar	JN ballari		
		maks	1-JN	2-JN
1	Darslarga qatnashganlik va o'zlashtirishi darajasi. Amaliy mashg'ulotlardagi faolligi, amaliy mashg'ulot daftarlarning yuritilishi va holati	15	0-7	0-8
2	Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular bo'yicha uy vazifalarini bajarilish va o'zlashtirishi darajasi.	10	0-5	0-5
3	YOzma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	10	0-5	0-5
Jami JN ballari		35	0-17	0-18

Yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat 30 ballik "YOzma ish" variantlari asosida o'tkaziladi. Agar yakuniy nazorat markazlashgan test asosida tashkil etilgan bo'lib fan bo'yicha yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat quyidagi jadval asosida amalga oshiriladi

	Ko'rsatkichlar	YAN ballari

		maks	O'zgarish oraligi
1	Fan bo'yicha yakuniy yozma ish nazorati	6	0-6
2	Fan bo'yicha yakuniy test nazorati	24	0-24
3	Jami	30	0-30

Yakuniy nazoratda "YOzma ish"larni baholash mezonlari

Yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida amalga oshirilganda, sinov ko'p variantli usulda o'tkaziladi. Har bir variant 2 ta nazariy savol va 4 ta amaliy topshiriqdan iborat. Nazariy savollar fan bo'yicha tayanch so'z va iboralar asosida tuzilgan bo'lib, fanning barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan. Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-3 ball oralig'ida baholanadi. Amaliy topshiriq esa 0-6 ball oralig'ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to'plashi mumkin. YOzma sinov bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo'yilgan o'zlashtirish ballari qo'shiladi va yig'indi talabaning yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish bali hisoblanadi.

Dasturning informatsion-uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy usullari, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llanilishi nazarda tutilgan. Ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda "Baxs-munozara", "Aqliy xujum", «Munozarali dars» metodlaridan xamda darsliklar, o'quv qo'llanmalari, elektron manbalar, dissertatsiyalar, monografiyalar, xorijiy adabiyotlar va Internet ma'lumotlaridan foydalaniladi.

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Назаров М.И., Тожиева З.Н. Ижтимоий география. Ўқув ўқланма. Т., "Университет", 2003.
2. Меркушева Л.А. География сферы обслуживания (Теория и методология). Красноярск, 1989.
3. Алексеев А.И., Ковалев С.А., Ткаченко А.А. География сферы обслуживания. Учеб.пособие. Калинин, 1988.
4. Абрамов М.А. География сервиса (Сфера обслуживания).- М.:Мысль, 1985.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Социал иқтисодиёт. Ўқув қўлланма. проф. К.С.Саидов тахрири остида. Т., 2005.
2. Лёш А. Географическое размещение хозяйства. М., 1959.
3. Саушкин Ю. Г. Экономическая география: история, теория, методы, практика. М., 1973.
4. Бурьян А.П., Меркушева Л.А., Чепкасов П.Н. География социальной инфраструктуры Урала. Учеб.пособие. Пермь, 1984.
5. Атлас Узбекистана. -Т., 2018,
6. Гаррет Н., Крис С. География в диаграммах. Оксфордские учебные пособия. М., «Изд.Астрель», 2004.

Elektron manbalar

- www.ZiyoNet.uz
www.bibliotekar.ru
www.stat.uz